

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ
Кафедра сучаснай беларускай мовы

Кравец
Юлія Андрэеўна

СЛОВАЎТВАРАЛЬНАЯ КАТЭГОРЫЯ НАЗОЎНІКАЎ СА
ЗНАЧЭННЕМ НАЗВЫ АСОБЫ Ў СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРНАЙ МОВЕ

Анатацыя да магістарскай дысертацыі
спецыяльнасць 1-21 80 11 “Мовазнаўства”

Навуковы кіраўнік:
кандыдат філалагічных навук
дацэнт З. І. Бадзевіч

Мінск, 2017

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Магістарская дысертацыя – 64 старонкі, 51 выкарыстаная крыніца.

Ключавыя словы: СЛОВАЎТВАРЭННЕ, АСАБОВЫЯ НАМІНАЦЫІ, СЛОВАЎТВАРАЛЬНАЯ КАТЭГОРЫЯ, СЛОВАЎТВАРАЛЬНЫ ТЫП, СЛОВАЎТВАРАЛЬНАЕ ЗНАЧЭННЕ, СЛОВАЎТВАРАЛЬНЫ ФАРМАНТ, ПРАДУКТЫЎНЫЯ І НЕПРАДУКТЫЎНЫЯ ТЫПЫ, АГЕНТЫЎНАЯ ЛЕКСІКА

Аб’ект даследавання: вытворныя назоўнікі са значэннем асобы мужчынскага полу.

Прадмет даследавання: словаўтваральная катэгорыя назоўнікаў са значэннем асобы мужчынскага полу ў сучаснай беларускай літаратурнай мове.

Мэта даследавання: даць сінхроннае апісанне і дэталёвы аналіз словаўтваральнай катэгорыі назоўнікаў са значэннем асобы мужчынскага полу з пункту гледжання словаўтваральнай тыпалогіі, паказаць іх словаўтваральныя сувязі і асаблівасці ўжывання, вызначыць ступень прадуктыўнасці суфіксаў, якія ўдзельнічаюць ва ўтварэнні агентыўных назоўнікаў на сучасным этапе развіцця беларускай мовы.

Метады даследавання: сінхронна-апісальны, марфемны і словаўтваральны аналізы

Навуковая навізна і значнасць атрыманых вынікаў заключаецца ў тым, што магістарская дысертацыя з’яўляецца першым даследаваннем, у якім абагульнена і сістэматызавана словаўтваральная катэгорыя назоўнікаў са значэннем асобы мужчынскага полу ў сучаснай беларускай літаратурнай мове. Словаўтваральная катэгорыя назоўнікаў са значэннем асобы займае значнае месца ў сістэме сучаснага беларускага словаўтварэння. Утварэнне агентыўных назоўнікаў у сучаснай беларускай мове адбываецца пераважна пры дапамозе суфіксальных фармантаў з рознай ступенню прадуктыўнасці і непасрэдна звязаны з прадметамі і працэсамі дзеяння. Большасць найменняў асоб мужчынскага полу з’яўляюцца базай для ўтварэння асоб жаночага полу.

Практычная значнасць атрыманых вынікаў: матэрыял можа быць выкарыстаны пры вывучэнні беларускай мовы ў школе і ВНУ, а таксама пры распрацоўцы лекцый, спецкурсаў і спецсемінараў па мове.

Галіна прымянення: мовазнаўства, словаўтварэнне, марфалогія, марфаналогія, лексікалогія, стылістыка.

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Магистерская диссертация – 64 страницы, 51 использованный источник.

Ключевые слова: СЛОВООБРАЗОВАНИЕ, ЛИЧНЫЕ НОМИНАЦИИ, СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ КАТЕГОРИЯ, СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ТИП, СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ЗНАЧЕНИЕ, СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ФОРМАНТ, ПРОДУКТИВНЫЕ И НЕПРОДУКТИВНЫЕ ТИПЫ, АГЕНТИВНАЯ ЛЕКСИКА,

Объект исследования: производные имена существительные со значением лиц мужского пола.

Предмет исследования: словообразовательная категория имён существительных со значением лиц мужского пола в современном белорусском литературном языке.

Цель исследования: дать синхронное описание и детальный анализ словообразовательной категории имён существительных со значением лиц мужского пола с точки зрения словообразовательной типологии, показать их словообразовательные связи и особенности употребления, степень продуктивности суффиксов, которые участвуют в образовании агентивных имён существительных на современном этапе развития белорусского языка.

Методы описания: синхронно-описательный, морфемный и словообразовательный анализы

Научная новизна и значимость полученных результатов заключается в том, что магистерская диссертация является первым исследованием, в котором обобщена и систематизирована словообразовательная категория имён существительных со значением лица мужского пола в современном белорусском литературном языке. Словообразовательная категория существительных со значением лица занимает особое место в системе современного белорусского словообразования. Образование агентивных существительных в современном белорусском языке происходит

преимущественно с помощью суффиксальных формантов с разной степенью продуктивности и непосредственно связаны с предметами и процессами действия. Большинство наименований лиц мужского пола являются базой для образования лиц женского пола.

Практическая значимость полученных результатов: материал может быть использован при изучении белорусского языка в школе и ВУЗе, а также при разработке лекций, спецкурсов и спецсеминаров по языку.

Область применения: языкознание, словообразование, морфология, морфонология, лексикология, стилистика.

GENERAL DESCRIPTION OF WORK

Master's work – 64 pages, 51 used source.

Keywords: WORDBUILDING, PERSONAL NOMINATIONS, WORDBUILDING CATEGORY, DERIVATIONAL TYPE, WORDBUILDING MEANING, WORDBUILDING FORMANT, PRODUCTIVE AND UNPRODUCTIVE TYPES, AGENTIVE VOCABULARY.

The object of the research: derivative nouns with meaning of male sex.

The subject of the research: wordbuilding category of nouns with meaning of male sex in the modern Belarusian literary language.

Research objective: to give the synchronous description and the detail analysis of wordbuilding category of nouns with meaning of male sex from the point of view of a wordbuilding typology, to show their derivational communications and features of usage, a level of productivity of suffixes which participate in formation of agentive nouns at the present stage of the development of the Belarusian language.

Description methods: synchronous and descriptive, morphemic and wordbuilding analyses.

Scientific novelty and the importance of the received results is that the master work is the first research in which the wordbuilding category of nouns with meaning of male sex in the modern Belarusian literary language is generalized and systematized. The wordbuilding category of nouns with meaning of person holds a specific place in system of modern Belarusian wordbuilding. Formation of agentive nouns in modern Belarusian language happens mainly by using suffixal formant with varying degrees of efficiency and is directly connected with objects and processes of action. Most names of male sex are the basis for the building of the names of female sex.

The practical significance of the results: the material can be used in studies of the Belarusian language in schools and universities, as well as the development of lectures, special courses and seminars on language.

Scope: linguistics, wordbuilding, morphology, morphophonology, lexicology, stylistics.